

A Franklin-expedíció és az ólommérgezés elmélete
coliquio, 4. Jan 2024; Apud Univadis, 24. 01. 2024

Kulcsszavak: orvostörténet, kultúrtörténet, sarkkutató, halálok, ólommérgezés, Sir John Franklin, Nagy-Britannia

Forrás Internet-helye:

<https://www.coliquio.de/wissen/Patientenfall-Kasuistik-100/john-franklin-expedition> ;
https://www.univadis.de/viewarticle/dc760cbc-c0bf-3c57-aadf-e8ecf4a6a9c4?uuid=dc760cbc-c0bf-3c57-aadf-e8ecf4a6a9c4&uac=347207CJ&u=g7Nnk16ewguWS5hWLN23V%2F9E96keG%2B95Js9Lm6D2gtUI4Soq8URsQKrZiArLAUYJ&ecd=wnl_all_240126_uniday_MUDDE_5259755&utm_source=automated&utm_medium=email&utm_campaign=auto_de_daily_med_updates&utm_content=5259755&utm_term=&sso=true

Franklin-expedíció: Sir John Franklin kapitány északnyugati átjárói expedíciója egy tragikus kimenetű brit felfedezőút volt 1845-48 között. Az expedíció két hajója 1846 szeptemberében a kanadai Victoria-szorosban a Vilmos király-sziget közelében a jég fogságába esett, a már megfogyatkozott csoport a következő két telet a szigeten töltötte, majd egy részük 1848 áprilisában a jég hátán és a szárazföldön dél felé indult. Az eredetileg 129 fős csoportból senki sem maradt életben. **Forrás:** <https://hu.wikipedia.org/wiki/Franklin-exped%C3%ADci%C3%B3>

Az élelmiszer-ellátmányt három évre biztosították: 60 tonna lisztet, 45 tonna élelmiszert, egyebek között ólommal forrasztott dobozokban tárolt konzervet, 20.000 liter rumot, 2.000 liter bort és brandyt, 4.000 liter citromlevet. Az elkövetkező évtizedekben élénk vita zajlott az expedíció kudarcáról és a matrózok halálának okairól. Az 1980-as évek óta felmerült, hogy az egyik halálok az ólommérgezés lehetett, amely a konzervdobozokból juthatott az szervezetbe. A haj- és csontvizsgálat több esetben valóban kimutatta az ólommérgezést, amit azonban a konzerves dobozokon kívül a desztilláló berendezéshez tartozó ólomcsövek és tartályok is okozhattak. Mi több, az is feltételezhető, hogy a teljes legénység egész élete során magas ólomexpozíciónak volt kitéve, ami annak idején Angliában széles elterjedt volt. Egy kutatócsoport által végzett halottvizsgálat szerint a legénység több tagjának halálát tuberkulózis és tüdőgyulladás okozta.

A Vilmos király-szigeten exhumáltak csontvázának elemzése során skorbutot is kimutattak, ami főleg a hajók elhagyásával és a citromlé megfogyatkozásával függhetett össze. Horowitz és mt. még a hajókon elhunyt 24 matróz maradványainak vizsgálata során clostridiumspórákat azonosítottak, ami botulizmust válthatott ki. Végül egy kanadai kutató, Jennie Christensen 2016-ban újabb elmélettel hozakodott elő. Kutatócsoportja az ólom-, cink- és rézexpozíció megállapítása céljából röntgenfluoreszcencia elemzésnek, lézeres ablációnak és izotópos vizsgálatnak vetette alá az expedíció halálos áldozatainak körmeit. A következtetés szerint a matrózok súlyos cinkhiányban szenvedtek, ami depressziót, étvágytalanságot, hasmenést okozott és csökkentette a fertőzésekkel szembeni ellenállóképességet.